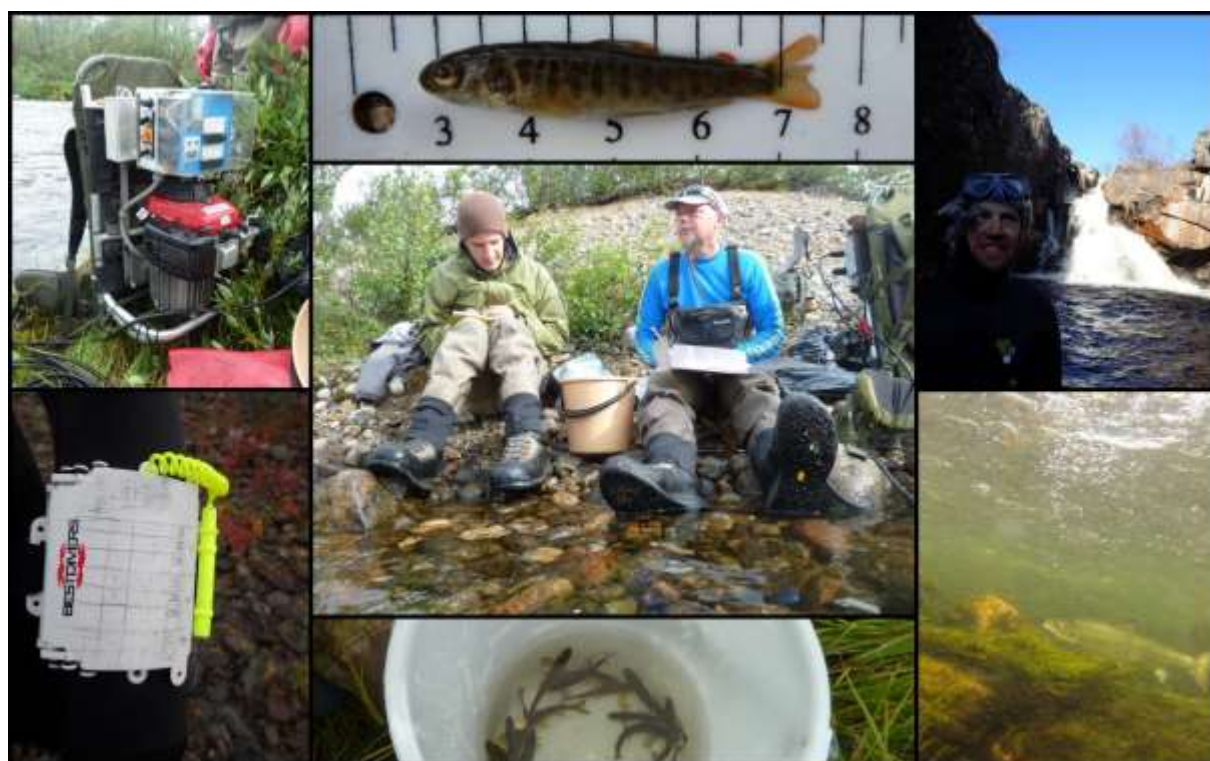

Prosjekter i regi av Tanavassdragets fiskeforvaltning, 2014

Rapport nr.: 2014-04

Antall sider: 19

Tittel: Prosjekter i regi av Tanavassdragets fiskeforvaltning

Forfatter: Narve Stubbraaten Johansen

Oppdragsgiver: Tanavassdragets fiskeforvaltning

Sammendrag: Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) skal bidra til overvåkingen av fiskebestandene i vassdraget. Foran 2014 ble det budsjettert med 500 000 NOK til prosjekter, hvorav 300 000 NOK var satt av til i alt 8 prosjekter som retter seg inn mot kartlegging og overvåkingen av fiskebestandene i vassdraget. Alle mest ble satt av til innsamlingen av skjellprøver, noe som er ansett som det viktigste prosjektet TF har ansvar for på årlig basis.

De ulike prosjektene spenner seg fra innsamling av lokal kunnskap om selens påvirkning av laks til norske sideelvers potensiale for lakseproduksjon, og telling av gytelaks etter fiskesesongens slutt. Erfaringene fra årets prosjekter er oppsummert i denne rapporten. Erfaringene danner et godt grunnlag for prioriteringen av innsats i prosjekter videre.

Kontaktinformasjon:

Hans-Erik Varsi

Direktør

Tanavassdragets Fiskeforvaltning

Ringveien 41, 9845 Tana Bru

Narve Stubbraaten Johansen

Rådgiver

E mail: nsj@tanafisk.no

Tlf: 906 85 088

Forord

Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) budsjetterte med bruk av 500 000 NOK til i alt 9 ulike prosjekter i Tanavassdraget i 2014. Denne rapporten summerer opp innsats, erfaringer, og til dels resultater fra 8 av prosjektene hvor det til sammen var budsjettert med bruk av 300 000 NOK. Avslutningsvis er det gjort en prioritering av prosjekter for neste år.

TF takker de som har bidratt til gjennomføringen av de ulike prosjektene i 2014. Dette er samarbeidspartnere som norsk institutt for naturforskning (NINA), Finsk institutt for vilt- og fiskeriforskning (RKTL), Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU), Havforskningsinstituttet (HI) og Tanavassdragets rettighetshavere (TVR). Det er også feltassistentene som har deltatt i habitatkartlegging, ungfiskkartlegging og gytefisktelling, nemlig Håvard Vistnes og Aila Sarre. –Men frem for alt er det fiskere som deltar aktivt i innsamling av skjellprøver og observasjoner av sel. I år har flere også stilt opp i intervjuer for innsamling av lokal kunnskap om selen i Tanamunningen.

Tana Bru, november 2014

Innhold

Forord.....	2
1 Innledning	3
2 Prosjekter 2014.....	4
2.1 Skjellprøveprosjektet	4
2.2 Habitatkartlegging	4
2.3 Registrering av andre fiskearter	6
2.4 Sealsal	7
2.5 Genetikkinsamling ørret	9
2.6 Ungfiskregistrering.....	10
2.7 Gytefisktelling	14
2.9 Oversetting av litteratur	16
Prioritering for 2015	18
Litteratur	19

1 Innledning

Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) skal bidra til overvåkingen av fiskebestandene jf. Tanaforskriften § 11, 1. ledd. Dette samsvarer også med forskriftens formål (§ 2) som blant annet slår fast at forvaltningens oppgave er «å legge til rette for at forvaltningen av vassdraget sikrer fiskebestandene i Tana som naturgrunnlag for bosetting og samisk kultur». Ved å investere i overvåkingen av fiskebestandene i vassdraget legger en til rette for en god, kunnskapsrettet forvaltning. Dette er veien å gå for å sikre fiskebestandene som et naturgrunnlag.

TF bevilget til sammen 500 000 NOK til 9 ulike prosjekter i vassdraget i 2014. Av disse midlene ble 200 000 NOK satt av til arbeidet med ny driftsplan. De øvrige 300 000 NOK ble prioritert til prosjekter som går på kartlegging og overvåking av fiskebestandene, og kartlegging av potensialet for laksebestandene i vassdraget. Det var et uttalt ønske fra TF at prosjektene skulle forankres godt lokalt. Det ble derfor utlyst midler til bidrag innen tre av prosjektene, deriblant driftsplanarbeidet.

I denne rapporten blir de ulike prosjektene oppsummert. Hovedmålet er at rapporten kan gi et godt grunnlag for prioriteringen av neste års prosjektmidler.

2 Prosjekter 2014

2.1 Skjellprøveprosjektet

Bakgrunn

Skjellprøveprosjektet er drevet på norsk side av Tanavassdraget siden 1997. Frem til 2011 var det Laksebreveierne i Tanavassdraget (LBT) som drev prosjektet på norsk side. Ved opprettelsen av Tanavassdragets fiskeforvaltning (TF) ble oppgaven overtatt av TF. Prosjektet ble da drevet av et skjellprøveutvalg, bestående av både fiskerettshavere, TF-medlem og administrasjonen i TF. I 2013 ble prosjektet drevet kun av administrasjonen. En så da behov for å forankre prosjektet tettere til fiskerettshaverne, og TF prioriterte å sette av litt ekstra midler som en fiskeforening ville motta for å gjøre jobben med innsamling av skjellprøver. TF satt av 160 000 NOK til skjellprøveprosjektet, hvorav 60 000 NOK gikk til fiskeforeningen som skulle drive prosjektet.

Gjennomføring

Kun Tanavassdragets rettighetshavere (TVR) meldte sin interesse for driften av prosjektet i 2014, og de ble tildelt midler for gjennomføring. Resultatene vil bli oppsummert i en egen rapport på nyåret 2015. Den vil danne grunnlag for neste års prioriteringer for prosjektet. Gjennomføringen virker å ha vært grei i 2014. Totalt antall innkommende prøver var 2 211. Av disse ble 2 048 samlet inn av fiskere på kontrakt med TVR. Antallet er lavere enn i 2013, men tilfredsstillende. Dette særlig med tanke på at TF, etter råd fra forsknings- og overvåkingsgruppa i Tanavassdraget, åpnet for å redusere antallet deltagere noe inneværende år dersom en fikk med de viktigste bidragsyterne. Det gir bedre datagrunnlag om en har med noen få som fisker gjennom det meste av sesongen, enn å ha med mange som er aktiv bare i en liten del av sesongen.

Prioriteringer videre

Skjellprøveprosjektet er ansett å være det viktigste TF driver på årlig basis. Erfaringene fra 2014 tilsier at en også i fremtiden kan lyse ut midler for at en fiskeforening kan utføre oppdraget. Det er et særlig ønske om at det er personer med rettigheter etter § 3 i Tanaforskriften, altså fisker med garnrett som står for kontakten med fiskerne. Dette for å oppfylle en av bakgrunnene for å sette ut prosjektet til en forening, nemlig å forankre det bedre blant fiskerne.

2.2 Habitatkartlegging

Bakgrunn

I 2013 ble det satt i gang et arbeid med å sette nytt gytebestandsmål for Tanavassdraget. Med i arbeidet var forsknings- og overvåkingsgruppa i Tanavassdraget, samt forskere som har jobbet med gytebestandsmål i norske elver. Rapporten fra dette arbeidet vil foreligge i nær fremtid. Neste skritt er å sette fokus på 2. generasjons gytebestandsmål. Det krever en stor innsats i kartlegging av elveløpet og bunnforhold, såkalt habitatkartlegging. Det finske Institutt for vilt- og fiskeriforskning (RKTL) og Norsk institutt for naturforskning (NINA) har gjennomført et slikt arbeid i selve Tanaelva inneværende år, men det var ikke midler til kartlegging av sideelver. TF bevilget imidlertid 40 000 NOK til habitatkartleggingen av norske sideelver i 2014. Metodene for kartleggingen er relativt enkle og midlene ble derfor utlyst som prosjektmidler våren 2014. En så for seg at foreninger kunne bidra med dugnad mot økonomisk tilskudd til foreningen, eller at en kunne ansette 1-2 feltarbeidere en begrenset periode.

Det var ingen som viste interesse for de utlyste prosjektmidlene inneværende år, og arbeidet ble derfor i sin helhet gjennomført av TF, ved rådgiver. Midlene ble imidlertid brukt til å leie inn to feltassistenter som deltok i én sideelv hver.

To sideelver ble prioritert, nemlig Lákšjohka og Iškorasjohka. Lákšjohka var et klart førstevalg da en har god kunnskap om overvåkingen av lakseoppgangen dit siden 2009. Vassdraget har sammen med de øvre sideelvene vært den som har kommet dårlig ut av evalueringen av oppnåelsen av gytebestandsmålet.

Den andre elva som ble prioritert inneværende år var Iškorasjohka. En har tidligere vurdert om denne har potensiale som indikatorelv; altså ei elv som kan følges opp ved årlig drivtelling. Den har riktig plassering i vassdraget, og er av riktig størrelse. Erfaringene fra årets kartlegging var imidlertid at den ikke er egnet til formålet.

Gjennomføring

Det meste av Lákšjohka vassdraget ble kartlagt på 5 dager; 24.-25. juli og 28-30. juli. Det meste ble gjort til fots, men vi var avhengig av transporthjelp fra Sirma til Deavkkehanjohka. Dette stod oppsynet for. Øvre del av Gurtejohka ble kartlagt samtidig under ungfiskregistreringen 13-14. august, og de to nedre km av Lákšjohka ble kartlagt 26. september

Det meste av Iškorasjohka ble kartlagt samtidig som ungfiskundersøkelsen 25.-27. august. Pga noe feilberegning av tida ble det en ekstra tur opp til Iškorasjohka, og siste biten ble kartlagt 22. september.

Kart over Tanavassdraget med uthevet kart fra elveløpet til Lákšjohkavassdraget. Bilder fra sommerens feltarbeid (Illustrasjon Tanavassdraget: Bente Strømodden, bilder: Narve Stubbraaten Johansen og Aila Sarre)

Resultater

Data fra kartleggingen er sendt til gruppa som har jobbet med å fornye gytebestandsmål i vassdraget de siste to årene. Dataene fra denne kartleggingen fremlegges med det første.

Prioriteringer videre

De reviderte gytebestandsmålene en har fått i dag er et langt skritt i riktig retning mot å ha mål som gjensker naturens eget mål. Veien videre er imidlertid å legge inn mer objektive data fra innsamlinger i felt. Arbeidet med kartleggingen av norske sideelver er omfattende. Dette er et område TF bør bidra. Med tanke på dagens prioriteringer er det greit å gjøre litt hvert år, slik at en sakte men sikkert får kartlagt de norske fiskeområdene.

2.3 Registrering av andre fiskearter

Bakgrunn

Det kommer stadig innspill om å legge bedre til rette for høsting av andre arter enn laks, både innlandsfisk som harr, sik og gjedde, og den anadrome sjøørreten. Pr nå er det relativt lite tilgjengelig kunnskap om artene i Tanavassdraget, og det er et behov for kartlegging for å kunne styre eventuell utvidet fiskesesong eller redskapsbruk på et vis som ikke går ut over laksebestandene. TF bevilget 40 000,- til dette arbeidet inneværende år.

Gjennomføring

Det er ikke gjort noen form for kartleggingen av andre fiskeressurser, bortsett fra noen få intervjuer om sjøørretfiske (se prosjekt 9).

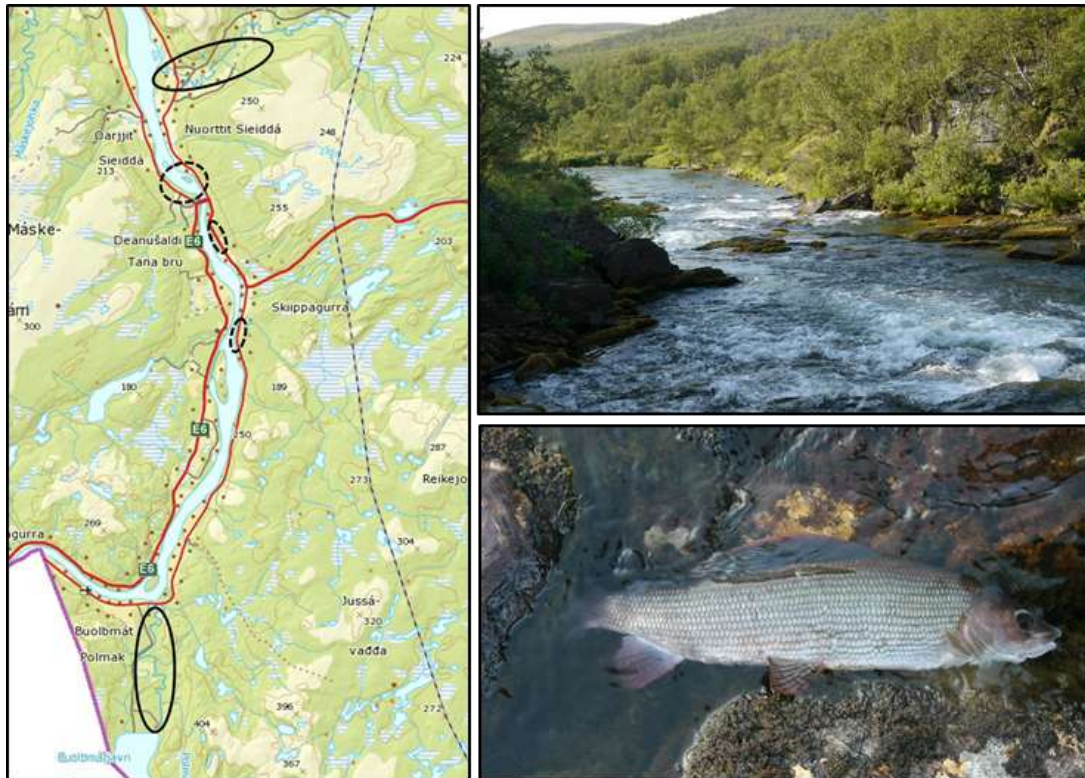
Elva hotell på Tana bru tok imidlertid kontakt med TF angående opprettelse av harrfiskesoner rundt Tana bru, og i sideelvene Luftjok og Polmakelv (se kart side 7). Formålet var å teste ut potensialet for turistfiske etter harr. Det er relativt store markeder for denne type fisketurisme flere plasser i Europa. Fisket kan gi nye inntekter for TF, og ikke minst gi ringvirkninger i lokalmiljøet.

I samråd med Elva hotell utpekte TF i 2014 soner som tilreisende fiskere skulle få tilgang til billigere fiske etter harr i. Til gjengjeld gav ikke harrfiskekortet tilgang til å fange laks. I 2014 var det bare Elva hotell som sto for salg av fiskekort til harrfiskerne. Det ble solgt til sammen 18 harrfiskekort. I løpet av sommeren hadde Elva hotell invitert med to harrfiskeeksperter i Tanaelva og sideelva Luftjok/Luovvtejhoka for å kunne gi uttalelse om potensialet i harrfisket vassdraget.

Erfaringer

Det ble solgt et moderat antall harrfiskekort første året i harrfiskeprosjektet. Å bygge opp Tanavassdraget som en harrfiskedestinasjon er imidlertid ikke gjort i løpet av en sesong. En må ha et godt produkt, og markedsføre dette i de rette kanaler. Prøveprosjektet har også som mål å undersøke om produktet er verd å satse på. De to ekspertfiskerne gav god tilbakemelding om produktet, men slo fast at en måtte kunne benytte ei eller flere sideelver for virkelig å kunne tilby et godt produkt. Luftjok ble omtalt som en elv i verdensklasse.

Angående den egentlige kjernen i prosjektet, nemlig bedre de lokale fiskernes mulighet til å beskatte andre arter enn laks, bør dette arbeidet prioriteres i 2015.

Kart over Harrsoner i Tanavassdraget i 2014, samt bilde fra Luftjok/Luovvtejhoka nedenfor fossen (foto: Narve S. Johansen).

2.4 Sealsal

Bakgrunn

Sealsal er et tverrfaglig samarbeidsprosjekt mellom av Norsk institutt for naturforskning (NINA), Havforskningsinstituttet (HI), Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU) og TF. Prosjektet er treårig (2013-15), og 2014 var altså det andre av tre. Prosjektet har som mål å skaffe forvaltningsrettet kunnskap om dynamikken mellom sel og laksefiskerne i nedre Tana, samt å undersøke hvilken påvirkning selen har på laksebestandene. Prosjektet er altså tverrfaglig og ønsket å kombinere høyteknologisk forskningsdata med lokalkunnskap. I 2013 la en inn en god del innsats i å fange sel for GPS-merking. Dette mislyktes, og det meste av midler gikk derfor til kartlegginga av laksens vandring (smoltutgang og lakseoppgang).

Målene for 2014 var både å kartlegge selens vandring, og få inn data på selens diett. Kartleggingen av selens vandring skulle både skje med hjelp fra GPS-merkede seler, og med hjelp av innsamling av lokal kunnskap. En ønsket å undersøke selens diett ved felling av 9 steinkobber i Tanaelva/Tanamunningen.

TF budsjetterte med 10 000 NOK til prosjektet i 2014.

Tanamunningen. Forsøk på merking av seler i Tanamunningen, 2013 (Foto: Narve S. Johansen).

Gjennomføring

Før sesongen ble det arrangert åpent møte for interesserte på Tana bru. Møtet ble arrangert av prosjektet, og det var TF som stilte med lokalet og bevertning. Det ble informert om prosjektet, og innspill og lokal kunnskap ble notert ned.

I sesongen hadde prosjektet kontrakt med 14 fiskere i nedre del av Tanaelva, og 5 sjølaksefiskere i indre del av Tanafjorden. Disse noterte ned observasjoner av sel, samt skader på fangst og bruk. Utover høsten har TF i samarbeid med NIKU gjennomført en intervjurunde med.

Også våren/forsommeren 2014 forsøkte Havforskningsinstituttet å merke sel i munningen. De forsøkte en ny teknikk som en hadde stor tro på. Til tross for at en etter litt prøving og feiling fikk selen til å gå ut akkurat der en ønsket, ble det bom også i år. Denne gang var det teknikken som sviktet.

Prosjektet søkte om tillatelse for felling av sel i nedre del av Tanavassdraget i perioden smolten vandrer ut fra vassdraget (15.6-15.7). En fikk tillatelse fra fiskeridirektoratet om felling på strekningen opp til Rustefielbma, men fikk avslag fra Fylkesmannen om felling i Tanamunningen naturreservat. Det lovlige jaktfeltet ble dermed såpass begrenset at det ikke ble prioritert å forsøke seg på felling.

Prioritering videre

Etter to år med mislykket merking av sel, er denne delen av prosjektet gitt opp. Prosjektet har inne søknad om tilskudd fra Flaggskipmidler fra Framsenteret i Tromsø også for 2015. I søknaden har en prioritert arbeid med sammenfatting av allerede innsamlet lokal kunnskap. Det er tatt sikte på et lokalt oppsummeringsmøte. TF bør bidra i oppsummeringen av prosjektet..

2.5 Genetikksamling ørret

Bakgrunn

Finsk institutt for vilt- og fiskeriforskning (RKTL) har gjennomført et treårig prosjekt på sjøørret i Tanavassdraget. Prosjektet viser blant annet at ørret som gyter i de øvre deler av vassdraget bruker to år på gytevandringen til de øvre sideelvene. Det er et åpent spørsmål om sjøørreten på samme måte som laksen opptrer i ulike bestander innen Tanavassdraget. En naturlig oppfølging av RKTLs prosjekt er en kartlegging av genetikken til ørreten. TF kan bidra til dette arbeidet ved å samle inn prøver fra en del av de norske områdene. Det ble ikke budsjettert med midler til prosjektet, men TFs rådgiver kunne ved anledning benytte noe av sin arbeidstid til innsamlingen.

Gjennomføring

Det ble ikke samlet inn noe genetikksmateriale av ørret inneværende år. Dette har ikke førsteprioritet og eventuelle prøver ville mest sannsynlig ikke bli gjennomgått på labben nå. På den felles norsk-finske ungfiskundersøkelsen i Lákšjohka ble det samlet inn genetikksmateriale av laks for å styrke den genetiske base-line en allerede har fra vassdraget.

Prioritering videre

Arbeidet med å samle inn ørretgenetikksmateriale i vassdraget er absolutt et område TF kan bidra med. Dette vil på sikt gi god forvaltningsrettet kunnskap om hvor robust ørretbestanden, eller – bestandene i vassdraget er. Med tanke på prioriteringene som gjøres av Fou-gruppa er det ikke et arbeid som bør ha hovedfokus i første omgang, men en bør utnytte ungfiskundersøkelser i sideelvene til å samle inn genetikksmateriale også fra ørret.

Telemetriprosjektet som har pågått i Tanavassdraget i perioden 2011-13 har satt søkelys på muligheten for at ørret på samme måte som laksen opptrer i ulike bestander; altså genetisk avdelte grupper. Dersom dette er tilfelle, har det konsekvens for hvordan en kan høster av ørreten. En eventuell kartlegging vil foregå med innhenting av genetisk materiale fra ungfisk rundt om i vassdraget (foto: Narve S. Johansen).

2.6 Ungfiskregistrering

Bakgrunn

Ungfiskregistreringer er et ledd i overvåkingen av laksebestandene. RKTL fisker årlig faste stasjoner i Tanaelva, Anárjohka og Utsjoki. Det blir i tillegg årlig lagt innsats i kartlegging av øvrige deler av vassdraget (se for eksempel; Orell m.fl 2008 og Orell 2011). TF kjøpte inn el-fiskeapparat våren 2013, og gjorde undersøkelser i en del ulike sideelver i 2013 med tanke på kartleggingen av lakseførende strekning (se TF-rapport 2013-01). TF satt av 10 000 NOK til ungfiskundersøkelser foran sesong 2014. Undersøkelsene var da ikke spesifisert, men en så for seg at TF enten kunne gjøre enkle undersøkelser i regi av rådgiver, eller bidra i fellesskap med NINA og/eller RKTL.

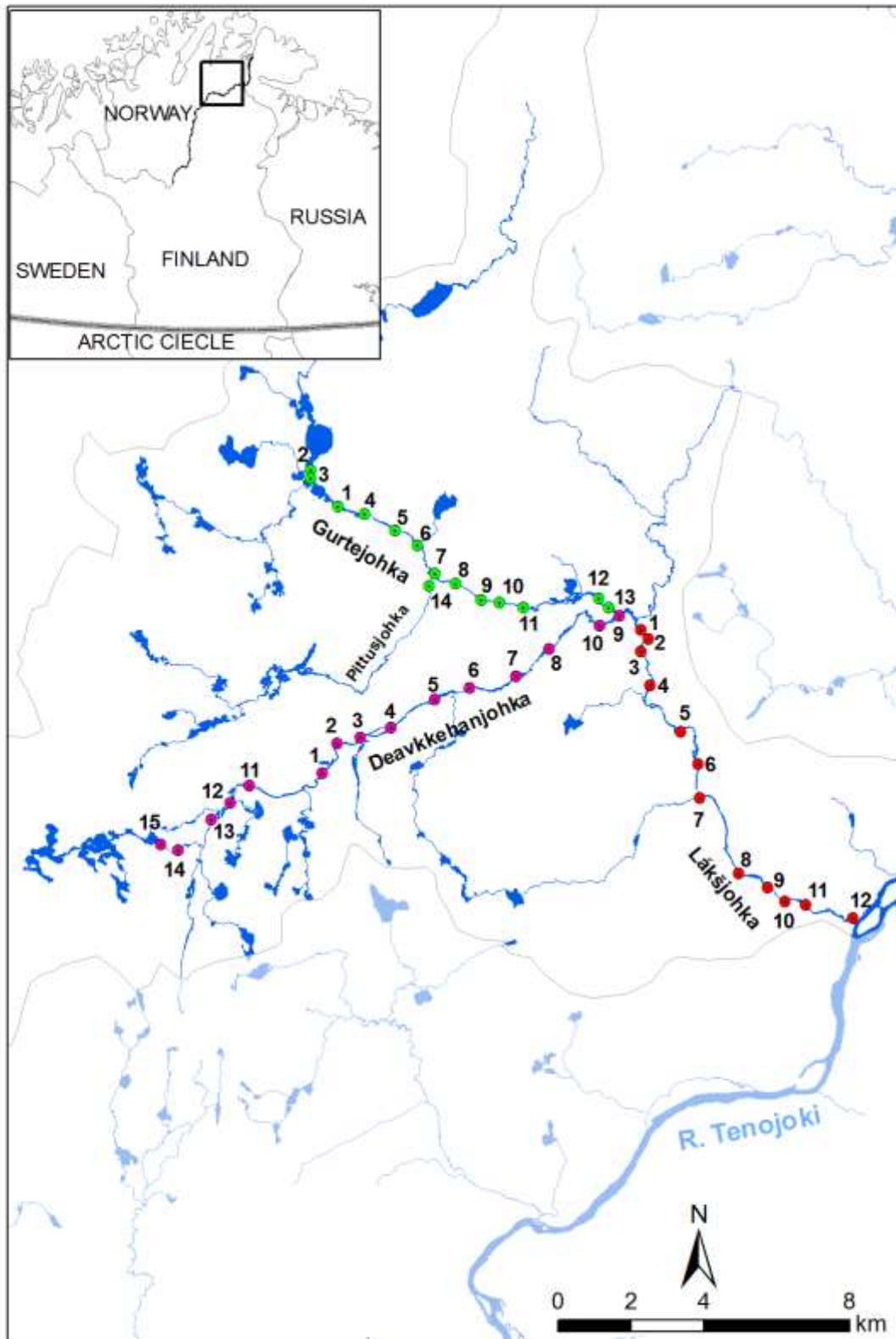
Gjennomføring

TF deltok i to ungfiskregistreringer i 2014. Lákšjohkavassdraget ble kartlagt i perioden 13-21. august i samarbeid med RKTL. Metoden som benyttes på finsk side krever at en er tre personer i felt. RKTL stilte med to mann og TF stilte med én. De siste par-tre dagene regnet bort, og RKTL måtte tilbake en ekstra dag for å kartlegge nederste delen av vassdraget.

Iškorasjohka ble kartlagt i perioden 25-27. august av rådgiver og innleid assistent.

Bilder fra ungfiskundersøkelse i Lákšjohkavassdraget (foto: Narve Stubbraaten Johansen).

Kart: Oversikt over el-fiske stasjoner i Låksjøhøka med sideelvene Gurtejøhøka og Deavkkehanjøhøka (Kartplot; Panu Orell, RKTL).

Resultater

Lakšjohkavassdraget

Kartleggingen av hele Lákšjohkavassdraget er den første på en årrekke, men sideelven Deavkkehanjohka ble også kartlagt i 2010. Sammenlignet med ungfiskedata fra 2010 var den gjennomsnittlige tettheten av 0+ noe bedre. Tettheten av eldre ungfisk relativt lik det den var i 2010. Sammenlignet med tettheter funnet av ungfisk i Tanavassdraget tidligere, er den gjennomsnittlige tettheten av ungfisk ikke imponerende. Særlig den gjennomsnittlige tettheten av 0+ i Lakšjohka og Deavkkehanjohka var svært lav (fig 1). Dette gjenspeiler både en begrenset tilgang på gyteplasser i disse sideelvene, men også den magre bestandssituasjonen. Særlig hovedstrengen til Lakšjohka har et begrenset antall gyteplasser, mens strekningene i Deavkkehanjohka og Gurtejohka varierer mellom svært gode og uegnet strekninger for gyting. Ungfisktetthetene i Gurtejohka mer sammenlignbar med tettheter målt andre steder i vassdraget de senere årene (se for eksempel Orell 2011).

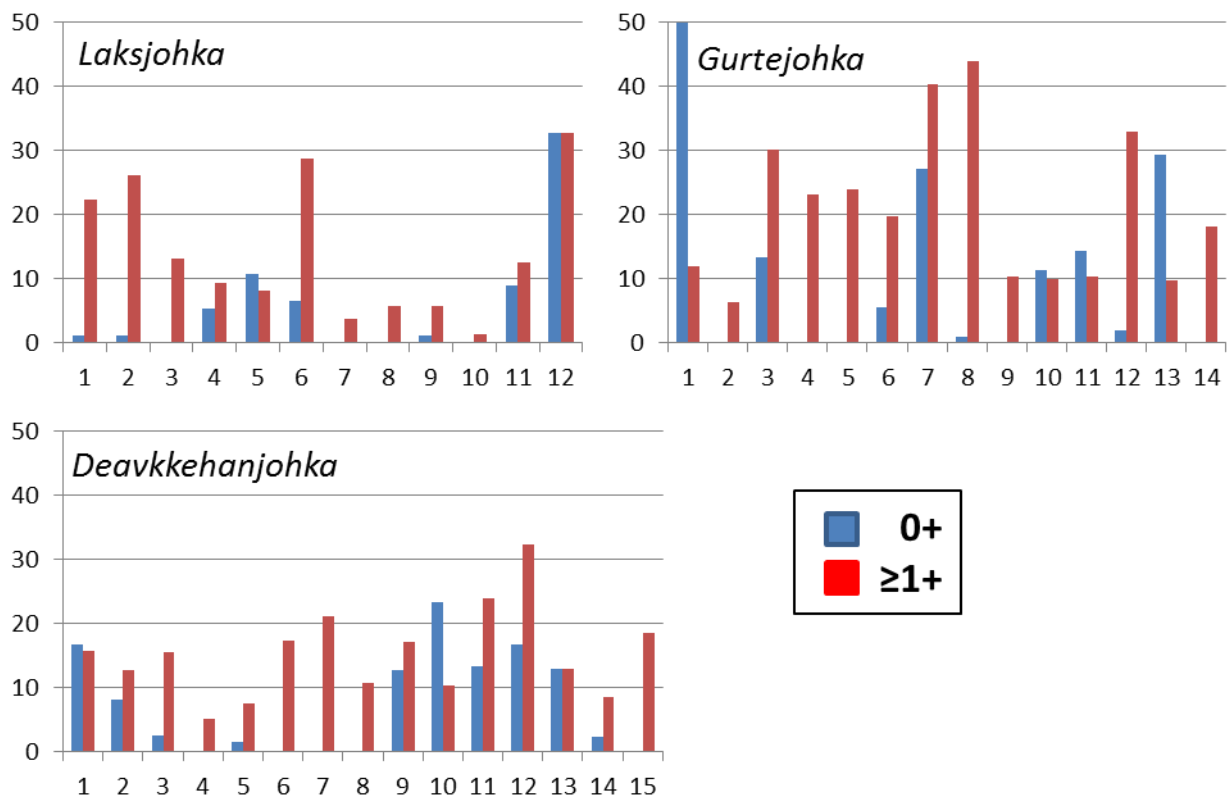

Fig 1: Ungfisktetthet i Lákšjohka med sideelvene Deavkkehan- og Gurtejohka funnet under ungfiskundersøkelsen 13-21. august (fig: Panu Orell, RKTL).

Iškorasjohka

Resultatene fra ungfiskundersøkelsene i Iškorasjohka viste at det ikke var lakseyngel i de øvre deler til tross for at det ikke var noen vandringssperringer underveis (fig 2). Det ble funnet lakseparr på alle stasjoner lenger ned, men med varierende tetthet. 0+ var bare til stede på enkelte stasjoner, med særlig godt 0+ areal. Drivtelling senere på høsten viste for øvrig at elva nærmest ikke kan regnes som en gyteelv lakseelv nå. Det ble ikke observert laks oppe i elva da. Forrige runde finske forskere var på ungfiskeundersøkelse i Iškorasjohka (2010) viste genetiske tester at noe av den minste ungfisken av ørret (0+) var feilaktig registrert som laks. Med resultatet av drivtellingen i minne, kan det ikke utelukkes at noe av den yngste yngelen (0+) også i årets undersøkelse var feilkategorisert.

Tetthetene av ungfisk som ble målt inneværende år var svært like som i 2010. De øverst 0+ av laks ble imidlertid funnet lenger ned i år. Det er et spørsmål om de øverste 0+ som ble registrert i 2010 alle var ørret. Det største avviket fra 2010 var den gjennomsnittlige tettheten av 0+, som var betraktelig bedre, men ikke god, inneværende år. Dette skyldes relativt høy tettheten av 0+ på en enkelt spesielt velegnet stasjon i 2014 (fig 2)

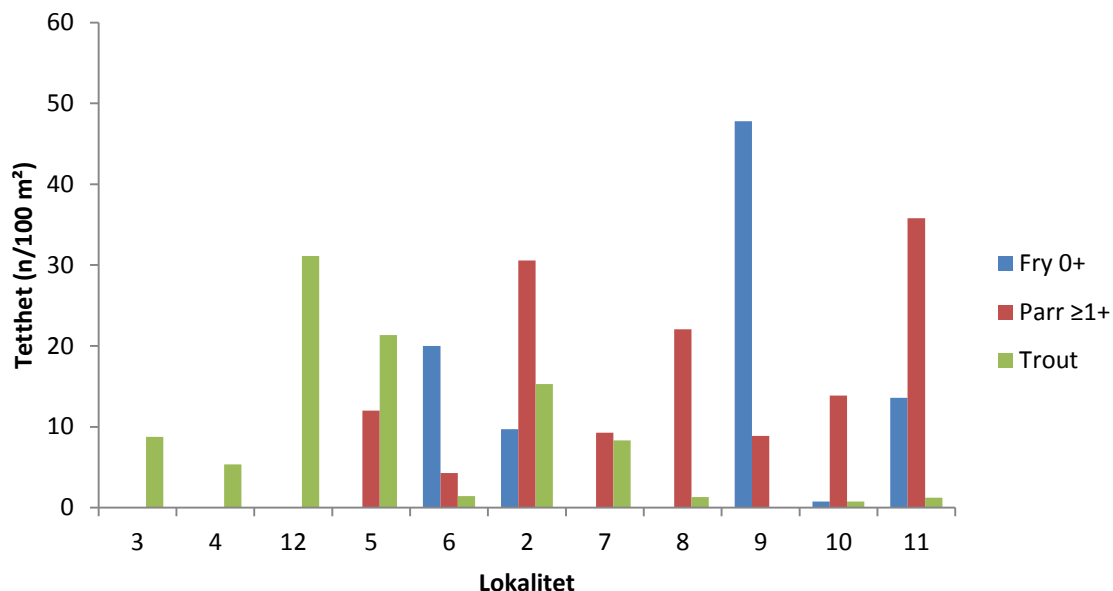

Fig 2: Antall og tetthet av ungfisk på el-fiskestasjoner i Iškorasjohka høsten 2014. Lokalitetene er presentert fra øverst til nederst; hvor den øverste stasjonen er lok 3.

Erfaringer

Erfaringer fra årets ungfiskeundersøkelse i Lakšjohka og Iškorasjohka har gitt god oppdatert kunnskap om ungfisksituasjonen i de to sideelvene. Dataene gir gode innspill til dagens produksjonssituasjon i elva. Ungfiskundersøkelser har blitt prioritert i på årlig basis i ulike sideelver. TF bør bidra til arbeidet også i fremtiden. Særlig deltagelse i felles ekspedisjon ga positive erfaringer, men TF kan bidra med egne undersøkelser som i Iškorasjohka.

2.7 Gytedefisketelling

Bakgrunn

Den målbaserte forvaltningen av laksebestandene stiller krav til evaluering av om det står tilstrekkelig med gytefisk på elva etter sesongens slutt. Overvåkingen av gytebestanden skjer på tre forskjellige vis i Tanavassdraget. Videoene i Utsjoki og Lákšjohka gir godt utgangspunkt for evalueringene i disse bestandene. Her trekkes fangsten fra oppgangen i videoen, og resultatet er relativt sikre estimater på antall gytelaks. De store sideelvene evalueres pr nå ved å kombinere fangstrapportering og en antatt fangstrate. Den siste metoden for overvåking er direkte telling av laks som er til stede i vassdraget etter sesongens slutt, altså såkalt gytefisketelling. Denne tellingen utføres av personell utstyrt med våtdrakt og snorkel i elva. Antall personer i elva tilpasses bredde og sikt i elva.

En del mindre finske sideelver har blitt overvåket ved gytefisketelling siden 2003. De siste årene har det vært 3 faste elver som har blitt fulgt opp, nemlig hele Akujohka, øvre del av Nilijohka og en strekning av øvre Polmakelv. Også norske elver har blitt besøkt tidligere. TF stod for telling i Leavvajohka, Sommerelva, Dunkrattelva og midtre del av Máskejohka i 2013. En bidro også i en felles undersøkelse i Geaimmejohka sammen med RKTL.

De finske sideelvene har fungert som indikatorbestander de siste årene. Smålaksebestandene i vassdraget svinger gjerne i takt i vassdraget. Et dårlig år i Akujohka gir gjerne også et dårlig år i Nilijohka. De tre bestandene som følges opp på finsk side er alle lokalisert i midtre og til dels nedre del av vassdraget. Det har vært et uttalt mål å finne en indikatorbestand også i øvre del av vassdraget.

Erfaringene fra 2013 tilsa at en kunne benytte øvre del av Sommerelva som en indikatorbestand i nedre del av vassdraget. Noen gode indikatorelver i øvre del av vassdraget var fortsatt ikke funnet. Undersøking av eventuelle kandidater burde prioriteres. TF budsjetterte med 30 000 NOK til gytefisketelling.

Gjennomføring

TF bidro med kartlegging av laksebestanden i 7 av de norske sideelver i perioden 7-23. september 2014. Én av tellingene var et samarbeid mellom RKTL, mens de øvrige 6 var i regi av TF. Disse ble gjennomført av rådgiver og innleid personell. Tellingene i Sommerelv var en oppfølging av fjorårets telling, mens tellingene i Geaimmejohka, Iškorasjohka og Baisjohka ble gjennomført med tanke på å undersøke potensiale som indikatorelv. Tellingene i Máskejohka og Váljohka ble gjort som et innspill i arbeidet med evalueringen av måloppnåelse. Elvene blir i dag evaluert ut fra fangststatistikk og antatt fangsteffektivitet. Luftjok ble undersøkt for å gjøre et overslag på antall gyteørret, samt undersøke om det over hodet sto laks på elva.

Bilde: Oversikt over hvor drivtellingene ble utført i 2014, samt illustrasjon fra drivtelling i norske sideelver (Foto: Håvard Vistnes og Narve S. Johansen).

Resultater

Resultater og erfaringene fra tellingene vil senere bli oppsummert i en fagrapport, men se tabell 1 for oppsummering av antall observasjoner.

Tab 1: Oversikt over når drivtellingen ble utført i de ulike sideelvene i 2014, og oversikt over antall observasjoner gjort under drivtellingen.

Hvor	Dato	Hunn ♀			Hann ♂			Ukjent kjønn			Ørret
		1 SW	2 SW	MSW	1 SW	2 SW	MSW	1 SW	1 og 2 sw	2 sw	
Iškorasjohka	7.9.2014	0	0	0	1 ?	0	0	-	-	-	ca 35
Sommerelv	9.9.2014	30	16	4	66	12	3	-	-	-	
Måskejohka	10.9.2014	3	42	10	50	38	15	-	-	-	7
Baisjohka	15.9.2014	28	4	0	30	2	0	-	-	-	1
Våljohka	16.9.2014	46	80	6	166	65	9	71	-	10	11
Geaimmejohka	19.9.2014	52	19	4	103	21	0	66	48	-	9
Luftjok	23.9.2014	0	0	0	0	0	0	-	0	0	20

Erfaringer og prioriteringer videre

Drivtellingene i både finske og norske sideelver har vist at oppgangen av stor smålaks og små til dels mellomlaks har vært god i 2014. De fleste av de undersøkte elvene er typiske smålakselver.

Årets snorkling i Sommerelva var den tredje totalt (to omganger i 2013). Erfaringene viser at en til tross for noe store kulper har god kontroll på antallet laks på elva. De største utfordringene er et par store kulper som ligger over det som i dag er registrert som lakseførende strekning.

Både telligene i øvre del av Máskejohka og Váljohka har gitt nyttig informasjon for evalueringen av måloppnåelsen i disse. Sikta er til delt et problem i Váljohka, men en fikk relativt god oversikt over antall laks på strekningen som ble undersøkt.

Den elva en hadde best tro på som indikatorelv, var Iškorasjohka. Dette er en sideelv til Anárjohka. Plasseringen og vannføringen er ideell for 1-2 drivtellere. Elveløpet er imidlertid ikke ideelt for telling, og det er dessuten ingen definerte vandringsgrenser. Det som satte spikeren i kista, var at det under drivtellinga ikke ble observert laks, men et 30-talls sjøørret på utvalgte strekninger i nedre halvdel av elva. Til tross for at ungfiskregistreringene verifiserer at det foregår noe laksegyting i Iškorasjohka, viser årets undersøkelser at elva ikke er egnet som indikatorelv.

Geaimmejohka ble undersøkt også i 2013. Allerede etter fjorårets undersøkelser konkluderte en med at den ikke var ideell som indikatorelv. Den har en definert lakseførende strekning, ok logistikk, tilfredsstillende sikt og muligheter for å telle hele strekningen som er ansett som produktiv. Dette veier likevel ikke opp for den store ulempen, nemlig at det i enkelte luobbaler er umulig å få god kontroll på antall laks, og at totalantallet derfor vil bli for unøyaktig. Tellingene i år ga likevel interessante resultater. Det ble i alt observert over 300 laks, og rundt 250 av disse ble observert på strekningen en også telte i 2013. Da ble det knapt observert 70 laks.

Baisjohka er tidligere besøkt i regi av RKTL, siste gang i 2006. Elva er klar, har en del definerte kulper som er lett å få oversikt over, og en enkel logistikk for nedre del. Den lakseførende strekningen er imidlertid over 2 mil, og en har liten kunnskap om fordelingen av gytefisk i elva. Elva munner dessuten ut i Tanaelva i samme område som både Nilijohka og Akujohka. Den er derfor ikke ideell for oppfølging på årlig basis.

Den siste elva som ble besøkt, var Luftjok. Det ble snorklet en strekning på 1 km. Det ble observert i alt 20 ørret, hvorav 8 var over kg. Det ble ikke observert laks.

Det er verd å følge opp drivtellingene med samme intensitet. Sommerelva bør følges opp, letinga etter indikatorelver bør fortsette, og drivtelling i strekninger av større elver kan gi god input i forhold til evalueringen av måloppnåelsen i disse.

2.9 Oversetting av litteratur

Bakgrunn

Med jevne mellomrom får en innspill om å utrede mulighetene for å holde fiskesesongen etter ørret oppe lenger enn for den ordinære fiskesesongen. Forvaltningen av anadrome arter skal være kunnskapsbasert. Den beste oppsummeringen av kunnskap om sjøørret i Tanavassdraget er samlet i en rapport skrevet av lakseforsker Eero Niemelä i 2011. Rapporten foreligger kun på finsk. Etter kontakt med Eero høsten 2013 ble det enighet om å forsøke å oversette rapporten til norsk og få den publisert også i en papirutgave, gjerne i samme format som rapportserien til Fylkesmannen. TF budsjetterte med 10 000 NOK til publiseringen av rapporten. TF søkte om tilskudd til oversetting av rapporten fra Miljødirektoratet, og en fikk lovnad søkesummen på 40 000 NOK.

I tillegg til selve oversettelsen ønsker en å oppgradere rapporten med data frem til og med 2014. Det er meningen at det skal skrives et lite kapittel om telemetristudiet 2011-13, og TF skal sammenfatte et kapittel om lokal kunnskap.

Gjennomføring

Rapporten er ikke oversatt enda, men dette arbeidet planlegges igangsatt, våren 2015. Det er uvisst om figurene i rapporten vil bli oppdatert til og med 2014 sesongen, og dette beror på om en får ytterligere tilskudd til arbeidet fra Miljødirektoratet i 2015.

TF har imidlertid begynt arbeidet med innsamling av lokal kunnskap om sjøørreten. Dette er jobb som har blitt kombinert med innsamlingen av lokalkunnskap om selen i Tananmunningen i prosjektet Sealsal.

Erfaringer og prioriteringer

Erfaringene fra det som er utført så langt viser at det er behov for flere intervjuer av fiskere om en skal få utarbeidet et godt kapittel om lokal kunnskap om sjøørreten. Intervjuene en har gjort så langt avslører at det er relativt liten tillit til fangststatistikken for sjøørret. Det er all grunn til å forenkle rapporteringsrutinene for sjøørret neste sesong, i alle fall for fangst i munningen. Nå må stangfiskere taste inn én og én fisk. Dyktige fiskere kan lett få noen titalls ørreter i munningen i løpet av ei flo.

Oversetting av rapporten vurderes fortsatt som viktig for å få lagt fram best mulig kunnskap om sjøørreten også på norsk. Dette er viktig i prosessen med å kartlegge muligheten for en forlenget fiskesesong for ørretfiske.

Prioritering for 2015

Skjellprøveinnsamling

Innsamlingen har blitt gjennomført tilfredsstillende i 2014. Det er ønskelig at en setter ut jobben til en fiskeforening også i 2015.

Habitatkartlegging og ungfiskregistrering

Dette er et arbeid som TF bør bidra til i årene som kommer. Dette var satt opp som to separate prosjekter i 2014. De er imidlertid så nært knyttet at det er like greit å videreføre dette som et prosjekt.

I tillegg til samme type kartlegging som er utført i 2014 har det vært fokus på stikkrenner i kommunale veier i Vannområdeutvalget. Her kan TF bidra med sin kompetanse ovenfor Tana og Karasjok kommune.

Kartlegging av andre fiskeslag

Prosjektet kom i liten grad i gang inneværende år. Det er imidlertid behov for oppfølging av prosjektet. Det viser innspill ved fellesmøtet og åpne møter i Karasjok og Tana høsten 2014. Det er et ønske i befolkningen å få bedre tilgang til fiske av ferskvannsarter og sjøørret også utenfor laksesesongen. Formålet med kartleggingen er å finne områder fisket kan foregå uten at det blir snakk om et snikfiske etter laks.

Gytefisktelling

Erfaringene fra inneværende år viser at en kan få svært nyttig kunnskap fra tellingene; både ved å følge opp såkalt indikatorbestander, men også ved å gjennomføre en runde med telling som en kartlegging. Det foreslås at en gjør samme innsats i tellingene som inneværende høst.

Sealsal

Prosjektet har vært nødt til å justere ambisjonene noe etter at en del av feltprosjektet har mislyktes. Det er søkt flaggskipmidler til neste år, men da først og fremst for å dekke inn kostnader ved produksjon av prosjektrapport. Det er tatt sikte på et lokalt oppsummeringsmøte. I budsjettet er det også lagt opp til at TF bidrar i arbeidet med å summere resultatene.

Oversetting av litteratur

Prosjektet ble ikke gjennomført i 2014, men den finske rapporten vil bli sendt til oversetting våren 2015. Det er ikke gitt at en får til å gi ut en rapport med oppdaterte figurer, men arbeidet er verd å prioritere neste år uansett. Sentralt i arbeidet vil også innsamling av lokal kunnskap om sjøørreten være.

Litteratur

Falkegård, M., Foldvik, A., Fiske, P., Erkinaro, J., Orell, P., Niemelä, E., Kuusela, J., Finstad, A. G. & Hindar, K. 2014. Revised first generation spawning targets for the Tana/Teno river system. NINA report 1087. 68 sider.

Johansen, N. S. 2013 Ungfiskundersøkelse i Tanaelvas sidelever, høsten 2013. Tanavassdragets fiskeforvaltning, rapport 2013-01. 16 sider.

Orell, P., Erkinaro, J., Niemelä, E., Erkinaro, H., Kuusela, J., Kylmäaho, M. og Mäki-Petäys, A. 2008. Juvenile densities in the Norwegian tributaries of the river Teno in 2006-2007. Working report. Finnish Game and Fisheries Research Institute. 25 sider.

Orell, P. 2011. Distribution and densities of juvenile salmon and trout in the rivers Iskuras-, Bais-, Leva-, Borse-, and Laksjohka i 2010. Working report. Finnish Game and Fisheries Research Institute. 16 sider.